

DAVID J. SHEPARD

King David. Innocent Blood and Bloodguilt

Oxford University Press, 2021, inbunden, viii + 288 sidor,

SEK 1205, ISBN: 9780198842400

Kung David är en av Bibelns intressantaste och mest omskrivna gestalter. David J. Shepards bidrag till det stora antalet studier om denna kung är, som titeln anger, en ingående analys av motiven oskyldigt blod och blodskuld i berättelsen om David som vi möter den i Samuelsböckerna och de inledande kapitlen av 1 Kung. Utgjutandet av oskyldigt blod och dess konsekvenser är, menar Shepard, ett återkommande problem i hela berättelsen. Han intresserar sig därför för problemets karaktär, dess plats och funktion i berättelsen och, inte minst, för varför det har en så framträdande plats. Shepard tar sig an dessa frågor genom att, efter ett introduktionsavsnitt, i nio kapitel systematiskt gå igenom de olika delarna av berättelsen.

En vanlig uppfattning är att fokus i berättelsen om Sauls fall ligger på olydnad och att hans olydnad bland annat yttrar sig i att han sparar blod som han borde ha utgjutit (1 Sam 15). Shepard menar dock att temat med oskyldigt blod och blodskuld återfinns även i berättelsen om Saul och om Davids väg till makten (1 Sam 16–2 Sam 4). Så, menar Shepard, försöker Saul undvika att ådra sig blodskuld när han använder sina döttrar för att få David dödad i krig. Det skulle alltså vara rädslan för att dra på sig blodskuld som hindrar Saul från att döda David. Shepard citerar flera gånger Jonatans ord i 1 Sam 19:5 ”Varför skulle du då låta oskyldigt blod flyta och döda David utan anledning?”, men med den engelska formuleringen ”without sufficient cause”. Vid dödandet av prästerna (1 Sam 22) visar dock Saul att han är beredd att överträda denna gräns. 1 Sam 24–26 domineras av temat då David gång på gång frestas att agera på ett sätt som riskerar att generera blodskuld antingen genom att döda Saul eller Nabal (temat är tydligt framskrivet i dialogen mellan David och Avigajil, 1 Sam 25). I de inledande kapitlen i 2 Sam agerar David gång på gång mot ett felaktigt utgjutande av blod. Han undviker själv att begå sådana överträdelser och han straffar dem som gör det. Ett viktigt undantag, som Shepard återkommer till, utgörs av

Joav som inte straffas för dödandet av Avner. Enligt Shepard kan detta lämna "läsaren" (som många andra numera refererar han ofta till en hypotetisk läsare) med frågan om detta kan komma att betyda att det utgjutna "blodet" drabbar David och hans hus.

Även avsnittet om Davids tid vid makten präglas av problemet med blodskuld. Så tolkar Shepard Davids strategi att låta Uria dödas i krig som ett försök att undvika blodskuld. Detta lyckas dock inte utan David drabbas av Guds dom och Natan förkunnar att: "Nu skall svärdet i all framtid hemsöka din ätt" (2 Sam 12:10). Författaren läser denna domstext i relation till texten om Davids reaktion på Joavs dödande av Avner. I båda fallen går förövaren fri (Davids son måste dock dö) i stället läggs en förbannelse på dem. Shepard tolkar även karaktärernas agerande i de följande kapitlen i 2 Sam utifrån blodskuldstematiken. Så dödar Absalom Amnon eftersom han uppfattar att dennes våldtäkt av Tamar utgör ett tillräckligt skäl för att utgjuta blod. David väljer att inte döda Amnon för att undvika blodskuld. Att Absalom sedan flyr kan då förklaras av att David flera gånger valt att avrätta dem som utgjuter oskyldigt blod. Även den visa kvinnan från Tekoa (2 Sam 14) och hennes agerande, som leder till att David låter Absalom återvända, kopplas till tematiken. Här relaterar Shepard till Joavs dödande av Avner och han spekulerar om huruvida Joav kan tänkas tala i egen sak när han sänder den visa kvinnan till David. När så Absaloms återvänder leder det till att förbannelsen om svärdet (12:10) nu riskerar att drabba hela Jerusalem (15:14). Shimis förbannelse tolkar Shepard utifrån Amnons ohämnade blod och Joavs dödande av Avner. Han anser också att det sätt på vilket Absalom dödas markerar att han straffas för sin blodskuld. Även det märkliga 21 kapitlet i 2 Sam ska, menar Shepard, förstås utifrån temat med blodskuld.

Davids instruktioner till Salomo vid maktövertagandet relaterar till temat om blodskuld eftersom frågan om oskyldigt blod och blodskuld avgör vilka som måste dödas och under vilka villkor de kan dödas. Enligt Shepard syftar framställningen till att visa att i och med händelserna i 1 Kung 2 är problemet med oskyldigt blod och blodskuld i relation till

Davids dynasti löst. En sådan tolkning förefaller vara i linje med uppfattningen att de avsnitt boken diskuterat skrevs som ett försvar för David. Även om Shepard är sympatisk till en sådan läsning skriver han:

However, it would appear that the primary purpose of David's story is instead to explain the fate of David and his house in light of his response to the problem of illegitimate bloodshed. In this larger story, David's success in avoiding "bloods" when killing Uriah, but failure to avoid divine judgement for doing so, is crucial. Indeed, this episode explains not only how the story of David and innocent blood ends in 1 Kgs 2, but also how it does not end. (249)

Som jag nämnde inledningsvis intresserar sig Shepard för problemet med oskyldig blod och blodskuld, dess karaktär, dess plats och funktion i berättelsen och, inte minst, varför det har en så framträdande plats. Hans slutsats är att oskyldigt blod och blodskuld är ett centralt tema i texterna. Problemet tycks vara att man inte får döda någon utan att tillräckliga skäl föreligger. Karaktärer som Saul och Amnon framställs inte som oskyldiga men ändå ådrar sig till exempel Absalom blodskuld när han dödar Amnon eftersom tillräckliga skäl inte föreligger. Shepard menar dock inte att dödandet är illegitimt i strikt juridisk mening utan att det snarare rör sig om sociala normer. Han beskriver det därför som ett oacceptabelt eller ickeauktorerat dödande. Detta synsätt förklarar i sin tur den tolkningskonflikt mellan olika perspektiv som vi möter i texterna då karaktärer bedömer dödandet på olika sätt. Så kan exempelvis Amalekiten i 2 Sam 1 ha uppfattat dödandet av Saul som legitimt. Shepard påpekar att det tycks gälla andra regler för dödandet i krig. Det innebär att exempelvis Joavs brott var att han dödade Avner och Amasa när det inte var strid. Oskyldigt blod (ofta blod i pluralis) tycks närmast ha ett eget agentskap. Konsekvenserna av att utgjuta oskyldigt blod är långtgående och drabbar både den skyldige och dess närstående. Det tycks dessutom som att blodskuld endast kan lösas genom att man utguter de skyldiga eller deras anhörigas blod (2 Sam 21).

Shepard argumenterar väl för sin tes om temats betydelse i berättelsen om David och det är lätt att dela hans uppfattning om att större studier om temats betydelse i övriga bibeltexter och annan antik litter-

atur behövs. Temat blir också något av en tolkningsnyckel eftersom Shepard anser att frågan om blodskuld utgör ett centralt inslag i karaktärernas tänkande och i deras tolkning av de händelser de är med om. Ett tänkande som också tänks ha varit välbekant för samtida läsare. Vid några tillfällen är jag ännu inte helt övertygad av Shepards tolkningar. Det gäller Absaloms dödande av Amnon och varför David avstår från att agera mot Amnon, liksom att Joavs dödande av Absalom ska ses som ett straff för blodskuld. Jag är också osäker på om Joavs dödande av Avner har en så framträdande plats som Shepard föreslår och att det är detta dödande som Shimis förbannelser avser. Överlag är dock Shepards studie ett viktig bidrag till forskning om David.

Greger Andersson, Örebro universitet

HERMANN L. STRACK OCH PAUL BILLERBECK

A Commentary on the New Testament from the Talmud & Midrash

Lexham Academic, 2021–2022, 3 volymer, inbunden, SEK 894

volym 1: xxxix + 1219 sidor, ISBN: 9780198842400

volym 2: xlii + 981 sidor, ISBN: 9780198842400

volym 3: xxxix + 1008 sidor, ISBN: 9780198842400

Hermann L. Stracks och Paul Billerbecks välbekanta *Kommentar zum Neuen Testament aus Talmud und Midrasch* – vilken ursprungligen gavs ut av C.H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung i München för snart hundra år sedan (1922–1928) – har nu för första gången utkommit i engelsk översättning under titeln *A Commentary on the New Testament from the Talmud & Midrash*. Kommentaren avser, nu liksom då, att fungera som ett referensverk för att belysa och förklara nytestamentliga begrepp och uttryck utifrån deras teologiska och kulturella bakgrund så som den kommer till uttryck i rabbinsk litteratur. Kommentaren rör sig sålunda genom Nya testamentet bok för bok och vers för vers och varvar författarnas förklaringar med förment relevanta och tämligen utförliga citat hämtade huvudsakligen ur den rabbinska traditionen.

Huvudredaktör för arbetet har varit Jacob N. Cerone, medan Andrew Bowden och Joseph Longarino ansvarat för merparten av översättningsarbetet. Därutöver har David Instone-Brewer författat en kort